

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

Прафэсар па вучэбнай рабоце і
дужацтвам павяшчаныя

В.І. Чупрыс

2018 г.

Рэгістрацыйны № УД-5258 /вуч.

Этналінгвістыка

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для магістраў спецыяльнасці

1-21 80 11 «Мовазнаўства»

2018 г.

Вучэбная праграма УВА складзена на аснове АСВА 1-21 8011 – 2012 і вучэбных планаў па спецыяльнасці «Мовазнаўства» Д 21-249/вуч. і Д 21з-276/вуч., зацверджаных 26.05.2017 г.

СКЛАДАЛЬНІК:

А.Л. Содоўская, дацэнт кафедры сучаснай беларускай мовы
філалагічнага факультэта БДУ, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай _____ сучаснай беларускай мовы _____
(пратакол № 8 ад 24.04.2018 г.)

Навукова-метадычным саветам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта
(пратакол № 5 ад 04.05.2018 г.)

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Дысцыпліна на выбар “Этналінгвістыка” ўваходзіць у цыкл дысцыплін спецыяльнай падрыхтоўкі і звязана з такімі лінгвістычнымі дысцыплінамі, як: “Агульнае мовазнаўства”, “Сучасная беларуская мова”.

Мэта дысцыпліны “Этналінгвістыка” – падрыхтоўка высокакваліфікаваных спецыялістаў па беларускай мове для навукова-даследчых устаноў Рэспублікі Беларусь, фарміраванне прафесійнай лінгвістычнай кампетэнцыі будучых магістраў-філолагаў.

Задачы дысцыпліны:

- фарміраванне ўсвядомленага разумення навучэнцамі магістратуры аб месцы беларускай мовы ў развіцці нацыянальнай культуры і духоўным станаўленні нацыі;
- авалоданне лінгвістычнай тэорыяй па этналінгвістыцы;
- вытлумачэнне этнакультурнага зместу і нацыянальна-культурнай спецыфікі моўных адзінак рознага ўзроўню;
- набыццё ўстойлівых навыкаў самастойнага этналінгвістычнага аналізу лінгвістычных фактаў і з’яў;
- фарміраванне і ўдасканаленне ўменняў зносін па-беларуску, навыкаў карыстання вусным і пісьмовым маўленнем у сферы працоўнай і прафесійнай дзейнасці, а таксама розных сітуацыях зносін;
- садзейнічанне падрыхтоўцы высокаадукаваных, творчых і крытычна думачых спецыялістаў, здольных вырашаць складаныя моўна-сацыяльныя праблемы бытавання беларускай мовы ва ўмовах дзяржаўнага білінгвізму.

Праблематыка вучэбнай дысцыпліны “Этналінгвістыка” спалучае ў выкладзе матэрыялу два падыходы да аналізу моўнай сістэмы: традыцыйны – сістэмна-структурны падыход, або сістэмна-структурную парадыгму даследавання, калі ўвага звяртаецца на саму мову як факт і ў цэнтры ўвагі знаходзіцца слова, і сучасны – антрапацэнтрычны, або антрапалагічную парадыгму даследавання, якая прызвана вывучаць мову ў цеснай сувязі з моўнай асобай, чалавекам, яго свядомасцю, мысленнем і духоўна-практычнай дзейнасцю. Новая – антрапалагічная – парадыгма ведаў адкрывае шырокія магчымасці для даследавання такіх значных для чалавека і грамадства феноменаў, як моўная свядомасць, індывідуальны і калектыўны менталітэт, канцэптасфера мовы, нацыянальна-культурныя каштоўнасці і стэрэатыпы і інш. У межах названай парадыгмы цэнтрам увагі становяцца праблемы моўнай самасвядомасці асобы і лінгвакультурнай супольнасці, шырэй – праблемы ўзаемадзеяння мовы і культуры.

На сённяшні дзень пытанні адлюстравання пазамоўнай рэчаіснасці ў семантыцы моўных адзінак, а таксама пошуку “этнакультурнага кампанента” як састаўной часткі гэтых адзінак сталі аб’ектам вывучэння новых, прыярытэтных напрамкаў сучаснага мовазнаўства, такіх як этналінгвістыка, кагнітыўная лінгвістыка, лінгвакультуралогія і лінгвакраіназнаўства, пра што і распавядае прапанаваны ў праграме тэарэтычны курс.

Практычныя заняткі вучэбнай дысцыпліны “Этналінгвістыка” скіраваны найперш на эфектыўнае авалоданне навучэнцамі магістратуры метадыкай і прыёмамі ажыццяўлення этналінгвістычнага аналізу моўных тэкстаў рознага ўзроўню і жанраў (фразеалагізмы, парэміі, загадкі, замовы, прымхлівыя аповеды, народныя песні і інш.), які прапануецца праводзіць на шырокім фальклорным, этнаграфічным і культурным фоне, з улікам сістэмы эталонаў і стэрэатыпаў культурна-нацыянальнай самасвядомасці беларускай лінгвакультурнай супольнасці і яе каштоўнасных арыенціраў, у сувязі з народнымі абрадамі, звычаямі, павер’ямі і традыцыйнымі ўяўленнямі пра з’явы навакольнага свету, што цалкам адпавядае сучаснай – антрапалагічнай – парадыгме даследавання мовы ў яе непарыўнай сувязі з чалавекам і культурай народа і прадугледжвае сінтэз уласна лінгвістычных метадаў з метадамі і дасягненнямі сумежных навук: этналінгвістыкі, лінгвакультуралогіі, лінгвакраізназнаўства, арэальнай і кагнітыўнай лінгвістыкі, этнаграфіі, фалькларыстыкі і інш.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны магістр павінен **ведаць**:

- навукова-тэарэтычныя асновы этналінгвістыкі як комплекснай міждысцыплінарнай навукі і прыярытэтнай галіны сучаснага мовазнаўства;
- асноўныя напрамкі сучаснай беларускай этналінгвістыкі;
- базавыя паняцці этналінгвістыкі і этнафразеалогіі;
- тэрмінасістэму этналінгвістычных даследаванняў;
- сучасныя падыходы да аналізу моўных адзінак рознага ўзроўню ў кантэксце этнакультуры;
- метадалагічныя праблемы суадносін мовы і культуры;
- тыпалогію этналінгвістычных слоўнікаў.

Павінен **умець**:

- вычляняць этнакультурную інфармацыю ў семантычнай структуры моўных адзінак розных узроўняў;
- праводзіць этналінгвістычны аналіз моўных адзінак розных узроўняў (з улікам сістэмы эталонаў і стэрэатыпаў культурна-нацыянальнай самасвядомасці лінгвакультурнай супольнасці і яе каштоўнасных арыенціраў, у сувязі з народнымі абрадамі, звычаямі, павер’ямі і традыцыйнымі ўяўленнямі пра з’явы навакольнага свету);
- выяўляць сістэму нацыянальна-культурных канатацый моўных адзінак;
- дарэчна карыстацца нацыянальна спецыфічнымі моўнымі адзінкамі з улікам іх унутранай формы і лінгвакультурнай спецыфікі;
- самастойна працаваць з этналінгвістычнай лексікаграфіяй і навукова-даведачнай літаратурай па этналінгвістыцы.

Засваенне матэрыялу вучэбнай дысцыпліны дазваляе паглыбіць кампетэнцыі навучэнца магістратуры, які павінен **валодаць**:

- вуснай і пісьмовай разнавіднасцямі сучаснай беларускай літаратурнай мовы;
- маўленчай дзейнасцю ў сістэме стылёва-функцыянальных асаблівасцей беларускай літаратурнай мовы;

- метадкай рэферыравання тэксту і яго перакладу на беларускую мову;
- тэарэтычнымі і эмпірычнымі метадамі збору, апрацоўкі і фіксацыі лінгвістычнай інфармацыі;
- асноўнымі метадамі лінгвістычнага аналізу;
- міждысцыплінарнымі падыходамі пры вырашэнні лінгвістычных праблем;
- асноўнымі паняццямі этналінгвістыкі і этнафразеалогіі;
- сучаснымі тэхнічнымі сродкамі навучання, інфармацыйнымі і камп'ютарнымі тэхналогіямі ў працэсе самастойнага назапашвання ведаў па беларускай этналінгвістыцы.

Патрабаванні да акадэмічнай кампетэнцыі магістра.

Магістр павінен мець:

АК-1. Здольнасць да самастойнай навукова-даследчай дзейнасці (аналіз, супастаўленне, сістэматызацыя, абстрагаванне, мадэляванне, праверка дакладнасці дадзеных, прыняцце рашэння і інш.), гатоўнасць генераваць м выкарыстоўваць новыя ідэі.

АК-2. Метадалагічныя веды і даследчыя уменні, якія забяспечваюць рашэнне задач навукова-даследчай, навукова-педагагічнай, упраўленчай і інавацыйнай дзейнасці.

АК-3. Здольнасць да пастаяннай самаадукацыі.

Патрабаванні да сацыяльна-асобасных кампетэнцый магістра

Магістр павінен быць здольны:

СЛК-1. Удасканалваць і развіваць свой інтэлектуальны і агульнакультурны ўзровень, дабівацца маральнага і фізічнага ўдасканалення сваёй асобы.

СЛК-2. Карыстацца адной з дзяржаўных моў Рэспублікі Беларусь і іншай замежнай мовай як сродкам дзелавога камунікавання.

СЛК-3. Фарміраваць і аргументаваць уласныя меркаванні і прафесіянальную пазіцыю.

СЛК-4. Аналізаваць і прымаць рашэнні па сацыяльных, этычных, навуковых і тэхнічных праблемах, якія ўзнікаюць у прафесійнай дзейнасці.

СЛК-5. Выкарыстоўваць у практычнай дзейнасці асновы працоўнага заканадаўства і прававых нормаў.

СЛК-6. Лагічна, аргументавана і ясна будаваць вуснае і пісьмовае маўленне, выкарыстоўваць навыкі публічнага маўлення, вядзення дыскусіі і палемікі.

СЛК-7. Працаваць у камандзе, кіраваць і падпарадкоўвацца.

СЛК-8. Паважліва і беражліва ставіцца да гістарычнай спадчыны і культурных традыцый, талерантна ўспрымаць сацыяльныя і культурныя адрозненні.

СЛК-9. Праяўляць ініцыятыву і крэатыўнасць, у тым ліку і ў нестандартных сітуацыях.

СЛК-10. Аказваць асабістым прыкладам пазітыўнае ўздзеянне на акружэнне і ўдзельнікаў прафесійнай дзейнасці з пункту погляду захавання правілаў здаровага ладу жыцця, актыўнай творчай жыццёвай пазіцыі.

СЛК-11. Адаптавацца да новых сітуацый сацыяльна-прафесійнай дзейнасці, рэалізоўваць назапашаны досвед, свае магчымасці.

Патрабаванні да прафесійных кампетэнцый магістра

Магістр павінен быць здольны:

Навукова-педагагічная і вучэбна-метадычная дзейнасць

ПК-1. Праводзіць вучэбныя заняткі ва ўстановах сярэдне спецыяльнай і вышэйшай адукацыі.

ПК-2. Распрацоўваць і выкарыстоўваць сучаснае вучэбна-метадычнае забеспячэнне.

ПК-3. Асвойваць і ўкараняць у вучэбны працэс інавацыйныя адукацыйныя тэхналогіі.

ПК-4. Кіраваць навукова-даследчац працай навучэнцаў.

ПК-5. Планаваць і арганізоўваць выхаваўчую працу з навучэнцамі.

ПК-6. Ажыццяўляць маніторынг адукацыйнага працэсу, дыягностыку вучэбных і выхаваўчых вынікаў.

Навукова-даследчая дзейнасць

ПК-7. Кваліфікавана праводзіць навуковыя даследаванні ў галіне філалогіі.

ПК-8. Распрацоўваць практычныя рэкамендацыі па ўкараненні навуковых даследаванняў, планаванні і правядзенні эксперыментальных даследаванняў, навукова-тэхнічную дакументацыю.

ПК-9. Ужываць сучасную метадалогію літаратуразнаўчых даследаванняў.

ПК-10. Распрацоўваць прапановы па павышэнні эфектыўнасці плануемых даследаванняў.

Арганізацыйна-ўпраўленчая дзейнасць

ПК-11. Прымаць аптымальныя ўпраўленчыя рашэнні.

ПК-12. Асвойваць і рэалізоўваць упраўленчыя інавацыі ў прафесійнай дзейнасці.

Інавацыйная дзейнасць

ПК-13. Распрацоўваць планы і праграмы арганізацыі інавацыйнай дзейнасці, навукова абгрунтоўваць інавацыйныя праекты ў прафесійнай дзейнасці.

ПК-14. Праводзіць даследаванні, заснаваныя на інавацыйных тэхналогіях і методыках (навукова-даследчая дзейнасць).

ПК-15. Выкарыстоўваць дасягненні навукі і перадавыя тэхналогіі ў адукацыйнай і навукова-даследчай сферах.

Агульная колькасць гадзін на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны “Этналінгвістыка” для магістрантаў (3-і семестр) спецыяльнасці “Мовазнаўства” (1 – 21 80 11) складае 66 гадзін.

Форма атрымання вышэйшай адукацыі – дзённая.

Колькасць аўдыторных гадзін складае 36 гадзін.

Размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў:

лекцыйных – 20 гадзін,

практычных – 16 гадзін.

Форма бягучай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне – залік (3-і сем.).

Агульная колькасць гадзін на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны для магістрантаў (4-ы семестр) спецыяльнасці “Мовазнаўства” (1 – 21 80 11) складае 66 гадзін.

Форма атрымання вышэйшай адукацыі – завочная.

Колькасць аўдыторных гадзін складае 36 гадзін.

Размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў:

лекцыйных – 20 гадзін,

практычных – 16 гадзін.

Форма бягучай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне – залік (4-ы семестр).

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ “ЭТНАЛІНГВІСТЫКА”

1. Пытанне аб змене парадыгм у сучасным беларускім мовазнаўстве. Ідэі сістэмнасці і антрапацэнтрызму ў вывучэнні беларускай мовы. Новая (антрапалагічная) парадыгма даследавання беларускай мовы і месца ў ёй этналінгвістыкі.

2. Этналінгвістыка як навука.

2.1. Этналінгвістыка як комплексная дысцыпліна, што вывучае мову ў кантэксце культуры і традыцыйную духоўную культуру праз прызму мовы. Гісторыя ўзнікнення этналінгвістыкі. Задачы і мэты этналінгвістыкі. Метадалогія і метады, аб’ект і прадмет этналінгвістычнага даследавання. Базавыя паняцці.

2.2. Дыскусійныя моманты сучаснай этналінгвістыкі. Дзве канцэпцыі ў разуменні зместу і аб’ёму паняцця “этналінгвістыка”. Пытанне суадносін сінхраніі і дыяхраніі ў плане этналінгвістычных даследаванняў. Гістарычная этналінгвістыка і лінгвакультуралогія. Статус этналінгвістыкі ў шэрагу іншых лінгвістычных дысцыплін. Беларуская этналінгвістыка, лінгвакультуралогія, лінгвакраіназнаўства: пытанні кантактаў. Этналінгвістыка і культура штодзённасці.

3. Беларуская этналінгвістыка ў кантэксце славяназнаўства.

3.1. Развіццё славянскай этналінгвістыкі.

Адрозненне ад этналінгвістыкі раманскай і амерыканскай. Беларуская этналінгвістыка і маскоўская этналінгвістычная школа: пытанні кантактаў. Іншыя расійскія цэнтры этналінгвістычнай навукі. Беларуская этналінгвістыка і польская этналінгвістычная школа: пытанні кантактаў. Этналінгвістычныя даследаванні ў Румыніі, Украіне і іншых славянскіх краінах. Іх суадносіны з этналінгвістычнымі даследаваннямі на Беларусі.

3.2. Беларуская этналінгвістыка: стан, праблемы, перспектывы.

Асноўны напрамкі развіцця беларускай этналінгвістыкі. Уласналінгвістычны складнік этналінгвістычных даследаванняў на Беларусі. Этналінгвістычная геаграфія і арэалогія. Этналінгвістыка і лінгвакультуралогія. Этналінгвістыка і кагніталогія. Этналінгвістыка, моўныя паводзіны і прагматыка зносін. Этнафразеалогія – прыярытэтны напрамак беларускай этналінгвістыкі. Этналінгвістыка і міфалогія. Этналінгвістыка і фальклор. Этналінгвістыка і этнаграфія.

4. Мова і культура: пытанні сувязі і ўзаемадзеяння.

Паняцце культуры. Культура і грамадства. Матэрыяльныя і духоўныя аспекты культуры. Метадалагічныя праблемы суадносін мовы і культуры. Мова і культура ў соцыуме. Мова як сродак перадачы культуры; мова як кампанент нацыянальнай культуры. Роля мовы ў забеспячэнні культурна-гістарычнай пераемнасці грамадства. Мова як крыніца ведаў пра нацыянальную культуру народа.

5. Моўныя асаблівасці ў ракурсе этналінгвістыкі.

5.1. Культурная канатацыя як экспанент культуры ў моўным знаку.

Этналінгвістычны аспект вывучэння спецыфікі беларускіх моўных сродкаў на розных узроўнях моўнай сістэмы. Паняцце канатацыі ў сучаснай лінгвістыцы. Роля канатацыі ў плане вывучэння культурна-нацыянальнай спецыфікі моўных адзінак. Змест культурна-нацыянальнай канатацыі.

5.2. Адлюстраванне ў лексіцы ўніверсальных і нацыянальных кампанентаў культуры. Беларуская безэквівалентная і фонавая лексіка. Лакуны. Паняцці “моўная карціна свету”, “моўны прамежкавы свет”, “моўная рэпрэзентацыя свету”, “моўная мадэль свету”, “моўны вобраз свету” ў сучаснай лінгвістыцы. Роля нацыянальна-культурнай семантыкі слоў у стварэнні моўнай карціны свету беларусаў.

6. Сучасныя падыходы да вывучэння фразеалагічных адзінак і месца сярод іх этналінгвістычнага падыходу.

6.1. Этналінгвістычны і лінгвакультуралагічны аспекты вывучэння фразеалагічных адзінак. Этнафразеалогія як новы лінгвістычны напрамак на стыку этналінгвістыкі і фразеалогіі, які вывучае ўстойлівыя словазлучэнні ў этнакультурным аспекце. Этнафразеалагічная праблематыка ў працах беларускіх даследчыкаў. Нацыянальна-культурная спецыфіка фразеалагізмаў. Кампанентны аналіз беларускіх фразеалагізмаў. Фразеалагізмы з кампанентам-арнітонімам у беларускай мове. Фразеалагічная актыўнасць жывёльнай сімволікі традыцыйнай культуры беларусаў. “Фразеалагічная анатомія” беларусаў. Хатнія рэчы ў фразеалогіі і культуры беларусаў і інш.

6.2. Кагнітыўная арыентацыя даследавання фразеалагічных рэсурсаў. Супастаўляльная фразеалогія. Кірункі параўнальна-тыпалагічнага вывучэння фразеалогіі. Асноўныя аспекты і мэты супастаўляльнага вывучэння фразеалогіі. Супастаўленне фразеалагічных груп і палёў.

7. Этналінгвістыка і фальклор: пытанні кантактаў. Этналінгвістычныя магчымасці аналізу фальклорных тэкстаў. Прыказка як феномен народнай моўнай творчасці. Этналінгвістычны аналіз тэкстаў народных песень. Загадка як нацыянальна-культурны тэкст. Нацыянальная моўная карціна свету ў беларускіх замовах.

8. Этналінгвістычная лексікаграфія. Этналінгвістычныя і лінгвакраізнаўчыя слоўнікі (маскоўскі этналінгвістычны даведнік “Славянские древности”, польскі “Слоўнік народных стэрэатыпаў і сімвалаў”, “Беларуская міфалогія: энцыклапедычны слоўнік”, “Міфалогія беларусаў”, “Слоўнік беларускіх прыказак, прымавак і крылатых выказаў: лінгвакраізнаўчы дапаможнік” С. Івановай, Я. Іванова і інш. Прыкладныя аспекты этналінгвістыкі.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы, заняткаў; пералік пытанняў для вывучэння	Колькасць аўдыторных гадзін				Іншае	Колькасць гадзін КСР	Формы кантролю ведаў
		лекцыі	практычныя (семінарскія) заняткі	Семінарскія заняткі	Лабараторныя заняткі			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Беларуская этналінгвістыка	20	16					
1.	Пытанне аб змене парадыгм у сучасным беларускім мовазнаўстве. Новая (антрапалагічная) парадыгма ведаў і месца ў ёй этналінгвістыкі.	2						
2.	Этналінгвістыка як навука. 2.1. Этналінгвістыка як перспектыўны напрамак мовазнаўства. Задачы і мэты, метадалогія і метады, аб'ект і прадмет этналінгвістычнага даследавання. 2.2. Дыскусійныя моманты сучаснай этналінгвістыкі.	2 2	2					вуснае апытванне
3.	Беларуская этналінгвістыка ў кантэксце славяназнаўства. 3.1. Развіццё славянскай этналінгвістыкі. 3.2. Беларуская этналінгвістыка: стан, праблемы, перспектывы.	2 2	2					вуснае апытванне

Інфармацыйна-метадычная частка

Асноўная літаратура

1. Бартми́ньски Е. Языковой образ мира: очерки по этнолингвистике: [перевод с польского]. М., 2005.
2. Герд А.С. Введение в этнолингвистику: Учеб. пособие. СПб., 1995.
3. Даніловіч М.А. Праблемы супастаўляльнай фразеалогіі: дапаможнік / М.А. Даніловіч, Т.П. Фундатар, І.К. Цівунчык. Гродна, 2013.
4. Коваль В.И. Восточнославянская этнофразеология: Деривация, семантика, происхождение. Гомель, 1998.
5. Копыленко М.М. Основы этнолингвистики. Алматы, 1995.
6. Маслова В.А. Введение в лингвокультурологию: Учеб. пособие. М., 1997.
7. Маслова В.А. Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М., 2001.
8. Маслова В.А. Когнитивная лингвистика: учебное пособие. Мн., 2004.
9. Плотникова, А. А. Словари и народная культура : Очерки славянской лексикографии / А. А. Плотникова. – М.: Изд-во Института славяноведения РАН, 2000. – 208 с.
10. Руденко Е.Н. Этнолингвистика без границ. Введение в лингвистическую антропологию: пособие. Мн., 2014.
11. Садоўская А.Л. Фразеалагізмы з кампанентам-арнітонімам у беларускай мове: этналінгвістычны аспект. Мн., 2011.
12. Телия В.Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. М., 1996.
13. Телия В.Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. М., 1986.
14. Токарева И. И. Этнолингвистика и этнография общения. Мн., 2001.
15. Толстой Н.И. Язык и культура. Очерки по славянской мифологии и этнолингвистике. – 2-е изд., испр. М., 1995.
16. Фразеология в контексте культуры: Сб. ст. М., 1999.

Дадатковая літаратура

1. Алпатов В.М. Об антропоцентричном и системоцентричном подходах к языку // Вопросы языкознания. 1993. № 3. С. 15–26.
2. Антропаў М.П. Праблемы беларускай этналінгвістыкі // Беларусіка – Albaruthenika: Кн. 1: Мат-лы Міжнар. кангрэсу беларусістаў, Мінск, 25–27 мая 1991 г. Мн., 1993. – С. 153–156.
3. Антропаў М.П. Беларуская этналінгвістыка паміж Масквой і Люблінам // Мова – Літаратура – Культура : V Міжнародная навук. канф., 16–17 лістапада 2006 года, Мінск / да 80-годдзя прафесара Льва Міхайлавіча Шакуна / Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт. – Мінск, 2007. С. 215–219.
4. Антропов Н.П. Белорусская этнолингвистика сегодня: реализация идей / Н.П. Антропов, Т.В. Володина // Etnolingwistika : problemy języka i kultury. – Lublin : Wyd-wo Uniwers. M. Curie-Skłodowskiej, 2006. T.18. S. 47–65.
5. Бартми́ньски Е. Некоторые спорные проблемы этнолингвистики // Язык и культура. Проблемы современной этнолингвистики: Мат-лы Междунар. науч. конф., Минск, 2–4 ноября 2000 г. Минск, 2001. – С. 16–22.
6. Валодзіна Т.В. Семантыка рэчаў у духоўнай спадчыне беларусаў. Мн., 1999.
7. Валодзіна Т.В. Цела чалавека: слова, міф, рытуал. Мн., 2009.
8. Гумбольдт В. Язык и философия культуры. М., 1985.

9. Жизневская О.Н. Языковой стереотип отца в пословичной картине мира белорусов / О. Н. Жизневская // Герценовские чтения. Иностранные языки : материалы межвуз. науч. конф., Санкт-Петербург, 15–16 апр. 2014 г. / Рос. гос. пед. ун-т ; отв. ред. Н. Н. Кириллова. СПб., 2014. С. 207–209.
10. Жизневская О.Н. Стереотипы и их значение при изучении межкультурной коммуникации в гуманитарном образовании / А. И. Басова, О. Н. Жизневская // Язык и динамическая картина мира : материалы Междунар. науч. конф., Минск, 2–4 апр. 2014 г. / Мин. гос. лингвист. ун-т ; редкол.: О. А. Полетаева (отв. ред.) [и др.]. Минск, 2015. С. 130–135.
11. Исаев М.И. Словарь этнолингвистических понятий и терминов. 3-е изд. М., 2003.
12. Конан У.М. Мова і культура // Беларуская мова: Энцыклапедыя / Пад рэд. А.Я. Міхневіча. Мн., 1994. С. 356–358.
13. Михневич А.Е. Язык и культура: несколько методологических замечаний // Язык и культура. Проблемы современной этнолингвистики: материалы Междунар. науч. конф., Минск, 2–4 ноября 2000 г. / Минск. гос. лингв. ун-т, Бел. ин-т проблем культуры. Мн., 2001. С. 6–10.
14. Небжеговска С. Этнолингвистика в Люблине // Язык и культура. Проблемы современной этнолингвистики: Мат-лы Междунар. науч. конф., Минск, 2–4 ноября 2000 г. Минск, 2001. – С. 22–28.
15. Подюков И.А. Народная фразеология в зеркале народной культуры: Учеб. пособие. Пермь, 1991.
16. Роўда І.С. Рознаўзроўневая намінатыўная адпаведнасць беларускай і рускай моў (у сувязі з праблемай лексічных лакун). Мн., 1999.
17. Садоўская А.Л. Беларуская этналінгвістыка ў кантэксце славістыкі // Працы кафедры сучаснай беларускай мовы. Вып. 3. Мн., 2004. – С. 94–102.
18. Садоўская А.Л. Кагнітыўная арыентацыя фразеалагічных даследаванняў // Працы кафедры сучаснай беларускай мовы. Вып. 8 / пад рэд. А. Я. Міхневіча. – Мн., 2009. С. 141–145.
19. Садоўская А.Л. Лінгвакультурны падыход да аналізу фразеалагічных рэсурсаў мовы // Роднае слова. 2008. № 8. С. 44–46.
20. Садоўская А.Л. Фразеалогія ў кантэксце культуры: сучасныя падыходы да вывучэння (этналінгвістычны) // Роднае слова. – 2008. – № 4. – С. 35–39.
21. Садоўская А.Л. Этналінгвістыка як навука. Задачы і мэты, аб’ект і прадмет этналінгвістычнага даследавання // Працы кафедры сучаснай беларускай мовы. Вып. 7 / Пад рэд. А.Я. Міхневіча. Мн., 2008. – С. 148–154.
22. Садоўская А.Л. Этналінгвістычная лексікаграфія // Беларуская філалогія: зборнік навуковых прац маладых вучоных філалагічнага факультэта, прысвечаны 90-годдзю БДУ. Мн., 2011. С. 78–91.
23. Садоўская А.Л. Паняцце канатацыі ў сучаснай лінгвістыцы і яго роля ў плане вывучэння культурна-нацыянальнай спецыфікі фразеалагізмаў // Роднае слова. 2009. № 1. С. 45–49.
24. Садоўская А.Л. Паняцце моўнай карціны свету ў сучаснай лінгвістыцы і яе роля ў плане вывучэння нацыянальна-культурнай спецыфікі моўных адзінак // Працы кафедры сучаснай беларускай мовы. Вып. 6 / пад рэд. А.Я. Міхневіча. Мн., 2007. С. 171–179.
25. Садоўская, А. Л. Пасадныя песні беларускага вяселля: тэкст і кантэкст / А. Л. Садоўская // Славянские языки: системно-описательный и социокультурный аспекты исследования : сб. науч. тр. / Брест. гос. ун-т им. А. С. Пушкина ; редкол.: Л. А. Годуйко [и др.] ; под общ. ред. О. Б. Переход. – Брест : БрГУ, 2018. – Ч. 1. – С. 170–174.
26. Садовская А. Л., Садовская А. Д. Паремиологическая интразона концепта «свадьба, женитьба»: белорусско-итальянские параллели / А. Л. Садовская,

- А. Д. Садовская // Беларуска-італьянскае культурнае ўзаемадзеянне і праблема захавання нацыянальнай ідэнтычнасці: гістарычны вопыт і сучасныя праблемы: матэрыялы Міжнароднай навук. канф., Мінск, 12 – 13 кастр. 2016 г./ Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа, Пасольства Італьянскай Рэспублікі ў РБ. – Мінск, 2016. – С. 168–176.
27. Токарева И.И. Славянская этнолингвистика в кругу современных этнолингвистических школ // Проблемы ўсходнеславянскай этналінгвістыкі : матэрыялы першай міжнар. навук. канф., Мінск, 25–26 красавіка 2003 г. / уклад. В. Ліцьвінка. Мн., 2003. С. 67–73.
28. Толстая С.М. Этнолингвистика // Институт славяноведения и балканистики, 50 лет: Сб. ст. М., 1996. – С. 235–248.
29. Толстая С.М. Постулаты московской этнолингвистики / С. М. Толстая // *Etnolingwistika : problemy języka i kultury*. Lublin, 2006. Т. 18. S. 7–27.
30. Толстая С.М. Этнолингвистика и фольклор // Наука о фольклоре сегодня : международные взаимодействия : К 70-летию юбилею Ф.М. Селиванова : материалы Международн. науч. конф., Москва, 29–31 окт. 1997 г. / Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова, филол. фак-т. М., 1998. – С. 37–38.

ПЕРАЛІК СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ

Для кантролю якасці адукацыі па вучэбнай дысцыпліне “Этналінгвістыка” выкарыстоўваюцца наступныя сродкі дыягностыкі:

- вуснае апытванне (паведамленне) падчас заняткаў;
- пісьмовая работа (практыкаванні па выяўленню нацыянальна-культурнага кампанента ў структуры моўных адзінак рознага ўзроўню, тэзісы да навукова-тэарэтычных артыкулаў па праблемах этналінгвістыкі);
- творчая навукова-даследчая работа па тэме “Этналінгвістыка і фальклор: пытанні кантактаў”, прысвечаная этналінгвістычнаму аналізу фальклорных тэкстаў;
- адзнака па практычных занятках;
- выніковая форма атэстацыі (залік).

ПАТРАБАВАННІ ДА МАГІСТРАНТАЎ ПРЫ ВЫВУЧЭННІ ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Ацэнка ведаў на працягу семестра праводзіцца ў адпаведнасці з “Палажэннем аб рэйтынгавай сістэме ацэнкі ведаў студэнтаў па дысцыпліне ў Беларускаім дзяржаўным універсітэце”, зацверджаным Загадам рэктара БДУ № 382-ОД ад 18.08.2015 г. і складаецца:

- з вынікаў работы на практычных занятках (ацэньваюцца ў балах адпаведна з рэйтынгавай карткай);
- выканання пісьмовых работ (ацэньваюцца ў балах адпаведна з рэйтынгавай карткай). Этапы засваення зместу вучэбнага матэрыялу фіксуюцца ў рэйтынгавай картцы.

**ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ
ЎСТАНОВЫ ВЫШЭЙШАЙ АДУКАЦЫІ**

Назва вучэбнай дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы аб зменах у змесце вучэбнай прагра- мы па вучэбнай дысцып- ліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную пра- граму (з указан- нем даты і нума- ра пратакола)
Сучасная беларуская мова	Кафедра сучаснай беларускай мовы	няма	Зацвердзіць Пратакол № 8 ад 24.04.2018 г.
Агульнае мовазнаўства	Кафедра тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства	няма	Зацвердзіць Пратакол №8 ад 14.04.2018 г.

**ДАПАЎНЕННІ І ЗМЭНЫ ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ
ЎСТАНОВЫ ВЫШЭЙШАЙ АДУКАЦЫІ
на 2019 / 2020 вучэбны год**

№№ пп	Дапаўненні і змены	Падстава

Вучэбная праграма перагледжана і адобрана на пасяджэнні кафедры
(пракакол № ____ ад _____ 201_ г.)

Загадчык кафедры

_____

(ступень, званне)

_____

(подпіс)

_____

(Ініцыялы, прозвішча)

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дэкан факультэта

д.ф.н., прафесар

(ступень, званне)

_____

(подпіс)

І.С. Роўда

(Ініцыялы, прозвішча)